

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
m@sda.co.il

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליץ
409

עבודה זרה דף י'. יום שב"ק פרשת קרח ב' תמוז תשפ"ה

דף י' - ע"א

בגולה מונים בשטרות למלכי יוונים - ומשום כך מונים מתשרי, כמו מלכי עובדי כוכבים שמנינם מתחיל בתשרי, ולא כמניין מלכי ישראל שמונים מניסן. ושש שנים שמלכו יוונים בעילם קודם שפשטה המלכות בכל העולם אינם בכלל המניין, לכן שטר שיש בו שש שנים יתרים, אנו תולים לומר שכתבו סופר מדקדק ומנה שש שנים האלו, ואין אומרים שהשטר מאוחר.

יום גינוסיא של מלכיהם אסור במשא ומתן - והוא יום שמעמידים בו המלך, וכן ביום שמעמידים את בן המלך, ואף על פי שאין מושיבים בגויים מלך בן מלך, שנאמר 'הנה קטן נתתיך בגוים', מכל מקום על ידי נטילת רשות מהשרים מושיבים, כאנטונינוס שביקש רשות להושיב את בנו 'אסורוס'. וכן ביום לידת המלך, וביום לידת בנו, אסור לשאת ולתת עמהם.

עובדות שהיו בין רבי ואנטונינוס:

א. אנטונינוס רצה שבנו ימלוך תחתיו, ושיפטר את העיר טבריה ממס משום שהיו בה חכמים, ולא היה יכול לבקש רק בקשה אחת, המשיך לו רבי, אדם שהרכיב עליו אחר, ונתן יונה ביד העליון, וביקש מתחתון שיאמר לעליון שיניחה ותפרח. ורמז לו שיבקש שימלוך בנו, וכשתהיה הרשות בידו יפטור את העיר טבריה מהמס.

ב. עוד שאל לרבי מה לעשות בחשובי רומי שמצערם אותו?, הכניסו רבי לגינה ועקר כל יום צננו מערוגה, ורמז לו שיהרוג אחד אחד ולא יתגרה בכולם, ולא אמר רבי בפירוש שמא ישמעו חשובי רומי, וגם בלחש חשש לנאמר משום 'עוף השמים יוליך את הקול'.

דף י' - ע"ב

ג. בת אנטונינוס ושמה 'גירא' עשתה עבירה, שלח לרבי עשב ששמו 'גרגירא' - כלומר נגרר לב גירא אחרי נואפים, שלח לו רבי 'כוסברתא', - כלומר שחוט את הבת, חזר ושלח לו אנטונינוס 'כרתי' - כלומר אם כן יכרת זרעי, חזר ושלח לו רבי 'חסא' - כלומר חוס עלה.

ד. בכל יום שלח אנטונינוס זהב לרבי בשקים, ומניח בפייה חטים, ואמר לשליחים שיביאו חטים לרבי, והשיב רבי איני צריך כי יש לי הרבה, השיב לו אנטונינוס שיהיו לבניך ונכדיך ויהא להם לשלם למלכים שימלכו אחרי.

ה. מערה היתה מביתו של אנטונינוס לבית רבי, ובה היה הולך כל יום עם שני עבדים, וכדי שלא יוודע הדבר הרג הראשון בפתח בית

של רבי, ואת השני הרג בפתח ביתו לאחר ששב. והזהיר לרבי שלא ימצא אדם אצלו, יום אחד מצא את רבי חנינא בר חמא יושב אצלו, אמר לו רבי שאינו בן אדם, ואמר לו שיעורר את העבד הישן ליד הפתח, ומצא אותו רבי חנינא מת וביקש רחמים והחיה אותו, אמר אנטונינוס יודע אני שיש בכם מחיה מתים ואף על פי כן איני רוצה לראות אדם אצלך מתי שאבוא.

ו. כל יום היה אנטונינוס מאכיל ומשקה לרבי, ורצה לשכב תחתיו כאשר עולה לישון, אמר לו רבי אין ראוי לזלזל במלכות כל כך, אמר מי ישימני מצע תחתך לעולם הבא.

ז. אנטונינוס שאל לרבי האם יהא לו חלק בעולם הבא?, והשיב לו שכן, ומה שנאמר 'לא יהיה שריד לבית עשו' אינו אלא בעושה מעשה עשו. ומה שנאמר 'שמה אדום מלכיה וכל נשיאיה', הוא מלכיה ולא כל מלכיה, כל נשיאיה ולא כל שריה.

קיסר שונא ישראל שאל לחשובים במלכות, מי שעלה לו נימא ברגלו יקטע ויחיה או יניח ויצטער?, אמרו לו יקטע ויחיה, אמר לו קטיעה בר שלום שלא יוכל להם, שנאמר 'כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם', כשם שאי אפשר לעולם בלי רוחות כך אי אפשר לעולם בלי ישראל, ועוד שיקראו לך מלכות קטועה, השיב לו קיסר דברך נכונים, אך מאחר שניצחת למלכות ישליכו אותך לבית מלא עפר, וחתך ערלתו ונתן נכסיו לרבי עקיבא וחביריו, מחצה לרבי עקיבא ומחצה לחביריו, יצאתה בת קול ואמרה קטיעה בר שלום מזומן לחיי העולם הבא, בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת, ויש קונה עולמו בכמה שנים.

כשמת אנטונינוס אמר רבי: נתפרדה חבילה, וכן **כשמת 'אדרכן'** שהיה משמש את רב - אמר רב: נתפרדה חבילה.

עבודה זרה דף י"א. יום א' פרשת חוקת ג' תמוז תשפ"ה

דף י"א - ע"א

כשנתגייר אונקלוס בר קלונימוס - שלח קיסר אחריו גדוד רומאים שיחזירו אותו, המשיך את לבם במקראות והתגייירו. חזר ושלח אחריו חבורה אחרת והזהיר שלא יאמרו לו כלום, אמר להם, כל שררה ברומי נוטל ומוליך אבוקה לפני מי שחשוב ממנו, והחשוב ביותר אינו נוטל בפני איש, אבל הקב"ה מוליך ומביא כנגד ישראל, שנאמר 'זה הולך לפניו יומם', והתגייירו/ חזר ושלח חבורה אחרת והזהיר שלא ידברו עמו, כשהלך הניח ידו על המזוזה, אמר להם מנהג העולם מלך בשר ודם יושב בפנים ועבדיו משמרים אותו מבחוץ, אבל הקדוש ברוך הוא עבדיו בפנים והוא שומר עליהם מבחוץ, שנאמר 'השם ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם', התגייירו גם הם, ולא שלח אחריו יותר.

'שני גוים בבטנך' - אל תקרי 'גוים' אלא 'גיים', זה אנטונינוס ורבי שלא פסקו משולחנם חזרת וקישות וצנון לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, שהצנון מחתך אוכל, חזרת מהפך, קישות מרחיב מעיים - ורק קישואים קטנים, אבל גדולים קשה לגוף כחברות.

איד ביום המיתה - לחכמים: אין איד ביום המיתה רק אם יש בה שריפה, שמיתתו חשובה להם ועובדים לעבודה זרה. **לרבי מאיר:** גם אם אין בה שריפה עובדים לעבודה זרה.

שורפים על המלכים ועל הנשיאים מיטה וכלי תשמיש - ואין זה מדרכי האמורי, שנאמר 'בשלוש תמות ובמשרפות אבותיך המלכים' וגו', שאין זה חוק רק חשיבות. אונקלוס הגר שרף על רבן גמליאל הזקן כלי תשמישו שהיו שווים שבעים מנה צורי. ועוקרים סוס שרכב עליו. ועיקור בהמה טהורה כגון עגלה מושכת בקרון - אם יש בה טריפה אסור לעשותו, ואם אין בה טריפה - כגון שמנשר פרוסתיה מן הארכובה ולמטה, מותר.

דף י"א - ע"ב

יום תגלחת זקן, ויום הנחת והעברת בלורית - אסור לשאת ולתת בהם.

איד יש ברומי פעם בשבעים שנה - שמרכיבים אדם שלם - רמז לעשיו, על אדם חגור - רמז ליעקב שצולע על הירך, ומלבישים אותו בגדי אדם הראשון, ומניחים בראשו עור פניו של רבי ישמעאל, ותולים בצוואר משקל מאתיים זוז של פז, ומחפים לשוקיים באבן הנקרא 'אינך', ומכריזים חשבון הקיצים כזב הוא, כלומר נבואת יעקב שסופם ליגאל באחרית הימים כזב, ואח של אדונינו זינפו הוא, שהרי יעקב רימה לעשיו וחשב ליטול הברכה להיות גביר לעשיו, ומי שרואה רואה, ומי שאינו רואה לא רואה, מה הועיל לרמאי ברמאות ולזייף בזייפנות. ומסיימים ווי יהיה לעשיו כאשר יקום יעקב. והתנא במשנה לא מנה רק איד שיש בכל שנה.

אלו אידיהם של פרסיים: 'מוטרדי'. 'טוריסקי'. 'מוהרנקי'. 'מוהרין'.

אלו אידיהם של בבליים: 'מוהרנקי'. 'אקניתיה'. 'בחנוני'. ו' אדר.

חמשה בתי עבודת כוכבים קבועים - שבכל השנה עושים העובדים יום איד ומקריבים זבחים ואסורים במשא ובמתן לעולם. ואלו הם: בית בל - בבבל. בית נבו - בכורסי. תרעתא - שבמפג, צריפא - באשקלון, נשרא - שבערביא. הוסיפו עליהם: יריד - שבעין בכי, נדבכה - שבעכו, וי"א: נתברא - שבעכו. וי"א להיפך: יריד - שבעכו, נדבכה - שבעין בכי.

יום אידם בגולה - לשמואל: אין איסור בגולה רק יום האיד בלבד, **רב יהודה:** התיר לישא וליתן ביום אידם של הסוחרים, משום שאינו קבוע בכל שנה.

עבודה זרה דף י"ב. יום ב' פרשת חוקת
ד' תמוז תשפ"ה

דף י"ב - ע"א

משנה. עיר שיש בה איד לעבודת כוכבים - מותר לשאת ולתת עם היושבים חוצה לה. היה עבודת כוכבים מחוצה לה - מותר לשאת ולתת עם היושבים בתוכה.

עיר שיש בה איד בזמן שהדרך מיוחד ללכת לאותה העיר - אסור ללכת לשם משום שנראה כמהלך לעובדה. ואם יכול ללכת בה למקום אחר - **לחכמים:** מותר. **לרבי מאיר:** אסור בכל אופן להיכנס לתוכה, ולא ללכת מתוכה לעיר אחרת.

כמה יהא רחוק שוק מחוץ להעיר ויהא מותר לשאת ולתת שם? - כגון עטלוזה של עזה שהיה סמוך לעיר מאד.

רבי חנינא התיר עטלוזה של עזה, יש אומרים כמו שלא חשו חכמים לישראל וגוי ששפתו שתי קדירות על כירה, ונחלקו אמוראים בביאור דבריו:

א. לאביי: כמו שלא חששו שהחזיר ישראל את פניו והשליך הגוי בשר נבילה בקדירה שלו, כך לא חששו משום דמי עבודת כוכבים.

ב. לרבא: כמו שלא חששו משום בישולי עכו"ם שהוא איסור דרבנן, כך לא חשו משום יום אידם שהוא מדרבנן.

ג. לרבה בר עולא: כמו שלא חששו משום צינורא שהוא איסור קל שלא מצוי וגם בטל ברוב, כך לא חשו משום לפני אידיהם שהוא איסור קל. אבל ביום האיד, אסור.

ישב לו קוץ ברגלו בפני עבודת כוכבים - לא ישחה ויטול משום שנראה כמשתחוה לעבודה זרה. וגם אם אין רואים אותו, שכל מקום שאסרו משום מראית עין אסור גם בחדרי חדרים. ואם אינו נראה כמשתחוה לעבודה זרה - מותר.

התפזר לו מעות בפני עבודת כוכבים - לא ישחה ויטול משום שנראה כמשתחוה לעבודה זרה, ואם לא נראה - מותר.

מענין המושך לפני עבודת כוכבים - לא ישחה וישתה משום שנראה כמשתחוה לעבודה זרה, ואם לא נראה - מותר.

פרצופים המקלחים מים לכרכים - לא יניח פיו על פיהם וישתה, מפני שנראה כמנשק לעבודת כוכבים.

לא יניח פיו על סילון מים וישתה - מפני הסכנה, שמא יבלע עלוקה.

דף י"ב - ע"ב

לא ישתה אדם מים מהנהרות או מהאגמים בפה או ביד אחת - ואם שתה דמו בראשו, מפני סכנת עלוקה.

הבולע נימא של מים (עלוקה) - מותר לחמם לו חמין בשבת. רב הונא בריה דרב יהושע הורה שתוך כדי הכנת המים ישתה חומץ כדי שלא ימות.

הבולע צרעה לא יחיה - וישקו אותו ברביעית חומץ חזק, שיתכן שיחיה קצת עד שיצווה לביתו.

לא ישתה אדם מים כלילה - ואם שתה דמו בראשו מפני סכנת שד הנקרא 'שברירי'. ואם צמא - אם יש אחד לידו, יעירנו ויאמר לו שצמא למים. ואם לא - יקשקש בכיסוי הכד, ויאמר: פלוני בן פלוני אמרה לו אמו הזהר משברירי בריי רירי ירי רי בכוסות לבנות.

עבודה זרה דף י"ג. יום ג' פרשת חוקת
ה' תמוז תשפ"ה

דף י"ג - ע"א

משנה. עיר שיש בה איד לעבודת כוכבים - אסור לקנות מהחניות המעוטרת שבה, ומותר לקנות מחנויות שאינם מעוטרת. **לריש לקיש:** לחכמים - אין איסור אלא במעוטרת בוורד והדס, ומשום שנהנה מריחם, אבל המעוטרת בפירות מותרות, שנאמר 'לא ידבק בידך מאומה מן החרם', נהנה - אסור, מהנה - מותר. לרבי נתן - גם מהנה אסור. **לרבי יוחנן:** גם מעוטרת בפירות אסור.

לדברי הכל משום קל וחומר, אם נהנה אסור מהנה לא כל שכן.

כל שיש לו עיקר - יש לו שביעית. וכל שאין לו עיקר להתקיים בארץ בימות הגשמים - אין לו שביעית.

אין מוכרים להם תרנגול לבן. אם אמר 'תרנגול למי' - מותר למכור לו תרנגול לבן. אם אמר 'תרנגול לבן למי' - אסור למכור לו. אם אמר 'זה וזה', {כלומר תרנגול לבן ושחור למי} - **לרבי יהודה:** מותר למכור לו תרנגול לבן בין התרנגולים, אבל שלא בין התרנגולים אסור רק אם קוטע אצבעו, שאין מקריבים חסר לעבודת כוכבים. **לתנא קמא:** אסור גם בין התרנגולים.

עובד כוכבים שעשה משתה מריעות לבנו - מותר למכור לו תרנגול לבן גם אם ביקש לבן, שאין מסיבה זו חשובה להקריב בה לעבודה זרה, וצריך לבן רק משום נוי. וכן אם היה לו חולה בתוך ביתו מותר - שצריך לבן משום רפואה.

דף י"ד - ע"ב

בשאר כל הדברים: סתם - מותר, ופירוש - אסור, כלומר, שאם ביקש הגוי חיטים לבנות מוכרים לו, אבל אם פירש שצריך אותם לעבודה זרה - אסור, ואין תולים לומר שאינו צריך אותם לעבודה זרה (שאינו דרך להקריב), רק שהוא קשור בעבודה זרה וטועה שמא כולם קשורים בה ויתנו לו בזול.

אמר תרנגול לבן קטוע למי: נסתפק רב אשי אם מותר למכור לו תרנגול לבן שלם, כיון שביקש קטוע אינו צריך לעבודה זרה, או שמא מערים כדי שלא ידעו שצריך לעבודה זרה ולכן אסור? ולצד שאסור, נסתפק אם אמר 'תרנגול לבן למי', ונתנו לו שחור ואדום ולקח, אם זה מוכיח שאינו צריך לעבודה זרה, או שמא גם בזה מערים? ולא נפשט.

אין מוכרים להם מחובר לקרקע - ולפיכך אין מוכרים להם דקל לא טוב ולא רע. ולרבי מאיר אין מוכרים להם פירות דקל טוב, שהוא לצורך עבודה זרה. וכן 'חצב' והוא מין תמרים הנקרא 'קשבא'. וכן 'נקלס' והוא מין פירות הנקרא 'קורייטי'.

מסכת 'עבודה זרה' של אברהם אבינו - מסורת בדינו שהיו בה ארבע מאות פרקים.

עבודה זרה דף ט"ו. יום ה' פרשת חוקת ז' תמוז תשפ"ה

דף ט"ו - ע"א

משנה. מקום שנהגו למכור להם בהמה דקה - מוכרים. מקום שנהגו שלא למכור - אין מוכרים.

אין מעמידים בהמה בפונדקאות של עובדי כוכבים משום שחשודים על הרביעה, וגם במקום שאסרו לייחד - מותר למכור (אם לא נהגו איסור), ואין חוששים שירביע בהמה שקנה, שעובד כוכבים חס על בהמתו שלא תעקר.

אין מוכרים להם בהמה גסה עגלים וסייחים (דין שבורה וסוס מבואר להלן דף ט"ז). - שמא ישאיל או ישכיר, ושכירות אינה קונה, ויעשה בה מלאכה בשבת, ויעבור הישראל על שביית בהמתו. ועוד גזרו שמא ימכור בערב שבת סמוך לשקיעת החמה, וירצה הגוי לנסות ותלך מקול המזכר, ונמצא מחמר אחרי בהמתו בשבת.

אין משכירים להם בית בארץ ישראל, ובחוץ לארץ משכירים - ואף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו, משום שמכנים לתוכה עבודת כוכבים. וגם אם נאמר ששכירות אינו

יום שעבודת כוכבים פוטרת בו המכס - מכריזים ואומרים כל מי שנוטל עטרה ויניח בראשו ובראש החמור לכבוד עבודת כוכבים יניח לו את המכס, ואם לא - אל יניח לו המכס. יהודי שנמצא שם אסור להניח לפי שנהגה, ואסור שלא להניח שהוא מהנה (לריש לקיש לשיטת רבי נתן, ולרבי יוחנן לדברי הכל), רק בהמה - תיעקר, שמנשר פרסותיה מהארכובה ולמטה באופן שאינה נטרפת. ואין בזה משום צער בעלי חיים שנאמר ואת סוסייהם תעקר. פירות כסות וכלים - ירקבו, ומעות וכלי מתכות - יוליכם לים המלח.

הולכים לירידי עובדי כוכבים ולוקחים מהם בהמה, עבדים, ושפחות, בתים ושדות וכרמים - וכותב ומעלה בערכאות שלהם, משום שהוא כמציל מידם. ואם היה כהן - מטמא בחוצה לארץ או בטומאת בית הפרס שהוא מדרבנן כדי לדון ולערער עמהם. לרבי יוחנן אין היתר לקחת רק מבעל הבית שאינו נוטל מכס ממנו, אבל לא מתגר שנוטל מכס ממנו ונמצא מהנה לעבודה זרה. (ובמקום שנוטלים מכס גם מבעל הבית, אין היתר לקנות רק מבעל הבית שאינו קבוע במקומו. להלן ע"ב).

כהן מטמא בחוץ לארץ ובבית הפרס שטומאתם רק מדרבנן כדי לישא אשה, וללמוד תורה - לרבי יהודה: מותר רק בזמן שאינו מוצא ללמוד, אבל בזמן שמוצא ללמוד אסור, **לרבי יוסי:** מותר גם בזמן שמוצא ללמוד, שאין אדם זוכה ללמוד מכולם.

דף י"ג - ע"ב

אין מקדישים ומחרימים ומעריכים בזמן הזה, אם הקדיש או החרים או העריך: בפירות כסות וכלים - ירקבו, מעות וכלי מתכות - יוליכם לים המלח. בהמה - נועל דלת בפניה ומתה מאיליה. אבל לא ינשר פרסותיה - משום ביזיון קדשים. ולא ישחוט - שמא יבוא לידי תקלה לאכול. ולא יחתוך לשניים, הטעם - **לאביי:** שנאמר 'ונתצתם את מזבחותם... לא תעשון כן לה' אלוהיכם'. **לרבא:** משום שנראה כמטיל מום בקדשים. אבל אין זה מטיל ממש, שבזמן הזה אינו ראוי להקרבה. ואף על פי שאסור להטיל מום בבעל מום שאינו ראוי להקרבה, הוא משום שראוי לדמיו, אבל בזמן הזה אינו ראוי גם לדמיו.

לקח עבד ממנו - גם אם הוא עובד כוכבים לא יעקור, שעובדי כוכבים אין מעלין ואין מורידין.

לקיחת עבד מגוי - לרבי זירא: לוקחים ממנו עבד שהוא ישראלי, אבל עבד עובד כוכבים אינו מועיל לו. **לריש לקיש ולרב אשי:** לוקחים ממנו גם עבד גוי, 'הטעם' לריש לקיש - משום שמכניסים תחת כנפי שכינה. ולרב אשי - כדי למעט הגוים מנכסיהם.

מבעל הבית שאינו קבוע במקומו - מותר לקנות ביריד של עכו"ם, כיון שאין חשש שיקחו ממנו מכס, כמו שרבי יעקב קנה סנדל. ורבי ירמיה - קנה לחם.

עבודה זרה דף י"ד. יום ד' פרשת חוקת ו' תמוז תשפ"ה

דף י"ד - ע"א

משנה. אלו דברים שאסורים למכור לגוי משום צורך עבודה זרה: אצטרובלין והוא פרי הארז, ובנות שוח והם תאנות לבנות, ודווקא בעוקציהם, שתולים אותם בפני עבודה זרה. ולבונה זכה. ומכולם מוכרים להם חבילה שאינה פחות משלשה מנים, שבוודאי מתכווין לסחורה. ואף על פי שהקונה ימכור לאחרים לצורך עבודה זרה - הרי לא נצטוונו רק על לפני עור ולא 'לפני דלפני'.

קונה, מכל מקום עבודה זרה חמורה שנאמר בה 'ולא תביא תועבה אל ביתך'.

ישראל ששכר פרה מכהן - יאכיל אותה בכרשיני תרומה. **כהן ששכר פרה מישראל** - הגם שמזונותיה עליו, מכל מקום אינו מאכיל כרשיני תרומה. ומכאן למדנו ששכירות אינה קונה.

מותר למכור לו בהמה גסה על ידי סרסור - שלא תלך הבהמה מחמתו לפי שאינה מכרת קולו. ולא חששו משום שאלה ושכירות - כיון שאינה שלו לא ישאיל, וגם כדי שלא יראו מום שבה.

דף ט"ז - ע"ב

כל מקום שמסתבר לתלות לקולא - מותר למכור, הגם שיש מצוה, ולכן מותר למכור פרה לגוי הגם שמצווה על שביתת בהמתו, שאנו תולים לומר שקונה אותה לשחיטה. (ואין איסור רק בבהמה טמאה, או בטהורה ואם מפרש שאינו קונה לשחיטה).

מכירת פרה החורשת בשביעית לחשוד בשביעית - לבית שמאי: לא ימכור, משום 'לפני עור'. **לבית הלל:** מותר, משום שיכול לשחוט.

מכירת שדה ניר בשביעית לחשוד בשביעית - לבית שמאי: לא ימכור, משום 'לפני עור'. **לבית הלל:** מותר הגם שמצווה על שביתת השדה, משום שיכול להוביר. אבל אינו מוכר לו בשביעית מחרישה וכל כליה, והעול והמזרה והדקר, הגם שאינו מצווה על שביתת כלים - שאין במה לתלות לקולא.

אסור למכור חמור לישראל שחשוד למכור לעובד כוכבים, {ורבה היה סבור שמותר, וחזר בו}.

מקום שנהגו למכור בהמה דקה לכותים - מוכרים, מקום שנהגו שלא למכור - אין מוכרים, ולא משום שחשודים על הרביעה, רק משום שמוכרים לעובדי כוכבים.

למדנו בברייתא: אין מעמידים בהמה בפונדקאות של עובדי כוכבים, זכרים אצל זכרים ונקבות אצל נקבות, ואין צריך לומר נקבות אצל זכרים וזכרים אצל נקבות. אין מוסרים בהמה לרועה שלהם. אין מתייחדים עמהם משום שחשודים בשפיכות דמים. אין מוסרים להם תינוק ללמד ספר ואומנות. אבל כותים אינם חשודים על הרביעה, לפיכך מעמידים בהמה בפונדקאות של כותים זכרים אצל נקבות ונקבות אצל זכרים, ואין צריך לומר זכרים אצל זכרים ונקבות אצל נקבות, ומוסרים בהמה לרועה שלהם, ומתייחדים עמהם, ומוסרים להם תינוק ללמד ספר וללמדו אומנות.

אין מוכרים לעובדי כוכבים לא רומח, ולא בית יד לרומח, ואין משחזים להם את הזיין, ואין מוכרים להם לא סדן, ורצועות, וכבלים, ושלשלאות של ברזל. וכן אסור לכותי הגם שלא נחשד בשפיכות דמים, שמא ימכור לעובד כוכבים.

כשם שאסור למכור להם כלי זיין, גם אסור למכור לליסטים ישראל - וגם אם אינו חשוד להרוג, אלא ששומט ממון מהבעלים ונמלט, וכשרודפים אחריו נלחם ומציל עצמו.

עבודה זרה דף ט"ז. יום ו' פרשת חוקת ח' תמוז תשפ"ה

דף ט"ז - ע"א

מכירת תריסים לעכו"ם - יש אומרים שאסור למכור

תריסים לעובדי כוכבים: 'הטעם' י"א: משום שעשוי להגן עליהם, וגם חיטים ושעורים לא מוכרים להם אם אפשר בלי איבה. וי"א: משום שהורגים בהם כשכלו להם כלי זיין. **ויש אומרים שמוכרים להם תריסים:** 'הטעם' שכאשר נגמר כלי זיין שלהם הם נמלטים ואין הורגים בתריסים. 'הלכה' מוכרים להם תריסים.

אין מוכרים להם עששיות העשויות ברזל מארץ הודו - לפי שעושים מהם כלי זיין. ולמכור לפרסיים שמגינים עלינו - מותר.

מכירת בהמה שבורה - לרבי יהודה: מותר למכור בהמה שבורה, משום שאינה יכולה להתרפאות ולחיות, ואינה מקבלת זכר. **לתנא קמא:** אסור משום שמרביעים עליה ויולדת, ויבוא להשהות אותה.

מכירת סוס - בן בתירא: מתיר למכור סוס, מפני שהוא עושה בו מלאכה שאין חייבים עליה חטאת. **רבי:** אסור, משום תורת כלי זיין שהורג בידיו, ומשום תורת בהמה גסה כשמזקין מטחינו בריחים בשבת. 'הלכה' כבן בתירא.

שור של פטם - הסתפקו בגמרא אם אסור למכור לגוי גם לרבי יהודה שמתיר בשבורה, משום שיבוא לכלל מלאכה לאחר שיששה אותו, או שמותר למכור גם לחכמים משום שסתמו עומד לשחיטה.

בני בית רבי היו מקריבים למלך שור פטם ביום אידם למס ודורון - הוציא רבי לשוחד ארבעים אלף מטבעות שלא יקריבו באותו היום רק למחר, לשנה הבאה הוציא עוד ארבעים אלף מטבעות שלא יקריבו חי רק שחוט, לשנה הבאה הוציא עוד ארבעים אלף מטבעות כדי שלא יקריבו כלל. שרצה לעקור מנהג זה, ועקרו מעט מעט עד שבטל לגמרי.

דף ט"ז - ע"ב

משנה. אין מוכרים לגויים דובים ואריות, וכל דבר שיש בו נזק לרבים.

אין בונים עמהם בסילקי, גרדום, איצטדייא, ובימה - והם מקומות שעשוי להריגת אנשים. אבל בונים עמהם בימוסיות - והם מצבות של אבן אחת שאינו רק תשמיש של תשמיש. ובית מרחצאות. הגיע לכיפה שמעמידים בה עבודת כוכבים בבית המרחץ - אסור לבנות.

חיה גסה שאין בה נזק לרבים - לשיטת רב: דינה כבהמה גסה ואין מוכרים אותה, שראוי למלאכה, כגון ערוד שמטחינים בו בריחים. **ארי שבור - לרבי יהודה:** מותר למכור (כשאין בו נזק לרבים), לפי שאינו ראוי למלאכה. **לרב אשי:** כל ארי שבור הוא למלאכה ומותר למכור. **לרב נחמן:** מותר למכור ארי שהוא חיה דקה. **ולשיטת רב חנן בר רבא:** כל חיה גסה שאין בה נזק לרבים הרי היא כבהמה דקה, ובמקום שנהגו למכור - מוכרים אותה, ובמקום שנהגו לא למכור - אין מוכרים אותה. ונדחו דבריו.

חיה גסה כבהמה דקה לעניין פירכוס - שאם שחטה כשהיא מסוכנת ולא פרכסה, אלא פשטה ידה ולא החזירה, אסורה. ודין זה נאמר בשם של רב ושמואל.

שלש בסילקאות הם: של מלכי עובדי כוכבים ושל מרחצאות ושל אוצרות. ללשון ראשון לרבא: שנים מהם מותר לבנות עמהם, ושל מלכיהם אסור, וסימן לאסור מלכיהם בזיקים. וללשון שני לרבא: כולם להיתר, ואין איסור לבנות רק בסילקי של גרדום ושל איצטדייא ושל בימה.